

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Ispravitelj oddelka: Ljubljana, Pucinijska
ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

IZJASNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva una

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ul. 5. Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj — Naroča
se posebej in velja mesečno L. 3.—
Rokopisi se ne vračajo — Oglaš po
tarifu

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Un gruppo nemico di combattimento annientato

Contrattacchi delle nostre forze sul fronte cirenaico — Tentativi nemici in Tunisia ovunque respinti — Il nemico ha perduto 18 mezzi blindati, numerosi automezzi e alcuni cannoni

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 13 dicembre il seguente bollettino n. 932:

Il nemico ha esercitato ieri una forte pressione sul fronte cirenaico con attacchi di fanterie, appoggiati da carri armati ed artiglierie. Le nostre forze hanno contrastato. Abbiamo fatto alcuni prigionieri. Nella regione desertica del Sud Libico un nostro distaccamento sahariano, agendo contro un nucleo di camionette ne distruggendo alcune ed altre ne catturava.

In Tunisia l'avversario ha tentato di riconquistare le posizioni perdute nei giorni precedenti ma è stato ovunque respinto; un suo gruppo di combattimento è stato an-

nientato. Risultano complessivamente presi o distrutti 13 carri armati, alcuni cannoni, numerosi automezzi.

Aerei germanici hanno battuto con successo concentramenti nemici incendiando cinque mezzi blindati ed una decina di autocarri.

Al largo di Bona nostri aerosiluranti in ricognizione offensiva abbatterono un caccia britannico.

Dalle operazioni della giornata un apparecchio non è rientrato.

Nella tarda sera di ieri alcuni velivoli nemici hanno sganciato bombe e spezzoni nei dintorni di Palermo e Taormina; non sono segnalate vittime né danni.

Sovražna bojna skupina uničena

Protinapadi naših sil na cirenaiški fronti — Sovražni poskusi v Tunisu povsod zavrnjeni — Sovražnik izgubil 18 tankov, številna motorna vozila in več topov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 13. decembra naslednje 932. vojno poročilo:

Sovražnik je izvedel večerj močan pritisk na cirenaiški fronti s pehotnimi napadi, ki so jih podpirali oklopni vozila in topništvo. Naše sile so izvedle protinapade. Priveli smo nekaj ujetnikov.

V puščavskem pasu južne Libije je naš saharjski oddelek v akciji proti skupini sovražnih motornih vozil nekatere uničil, druge pa zaplenil.

V Tunisu je skušal nasprotnik zopet osvojiti postojanke, ki jih je izgubil v prejšnjih dnevih, vendar je bil povsod zavrnjen. Neka njegova bojna skupina je bila uničena. Vsega je bilo zaplenjenih ali uničenih 13 oklopnih voz, nekaj topov in številna motorna vozila.

Nemška letala so z uspehom bombardirala sovražnikova zbirališča ter pri tem zažgala 5 oklopnih vozil in kakih deset motornih vozil.

Na morju pred Bono so naša torpedna letala na ofenzivnem poizvedovanju sestrelila eno angleško lovsko letalo.

Z operacij dneva se ni vrnilo eno letalo. Večraj pozno zvečer so nekatere sovražna letala metala rušilne in zažigalne bombe v okolici Palermo in Taormine. Ni bilo ne žrtve ne škode.

Rim, 12. dec. s. Dodatek k vojnemu poročilu št. 931:

Piloti, ki so se posebej odlikovali v večerj bojnih letalskih bojih nad Neapljem, so bili: poročnik Lanfranco Baschiera, poročnik Orazio Ferlini, maresčalo Anton Lo Schiavo in narednik Rafael Manoja.

Podmornica, o kateri je govora v današnjem uradnem komunikatu, in ki je izvršila sijajen podvig v Sredozemskem morju, je pod poveljstvom pomorskega poročnika Cesara Buldrinija.

London priznava izgubo treh letal ob napadu na Piemont

Rim, 12. dec. s. Kakor objavljajo v Londonu oficijelno, se tri letala izmed onih, ki so se preteklo noč udeležila napada na Piemont niso vrnila.

Japonske poslanice v Rim in Berlin

Japonska je neomajna v sklepu, voditi vojno ob strani Italije in Nemčije do popolne zmage, ki je gotova

Rim, 13. dec. s. Ob prvi obletnici vojne napovedi Zedinjenim državam s strani Italije in Nemčije, so japonski cesar, ministri predsednik Tojo in zunanji minister Tani poslali Kralju in Cesarju, Duceju in grofu Ciano sledeče brzojavke:

»Njegovega Velikanstvu Kralju in Cesarju, Rim. Na dan obletnice, ko se je sklenil trojni sporazum za nadaljevanje vojne proti Ameriki in Angliji do popolne zmage, smatram za potrebno izraziti Vašemu Velikanstvu živo radost, ko vidim da se naš smoter uresničuje korak za korakom, dalje svoje goreče želje za uspeh naših sil in istočasno svojo trdno odločnost storiti v sodelovanju z Vašim Velikanstvom vse za uresničenje novega svetovnega reda. — Hirohito.«

»Ekscelenci Benito Mussoliniju, šefu vlade, Rim. — Na dan, ko se dopolnjuje prvo leto skupne japonsko-nemško-italijanske vojne, Vam izražam, Ekscelenca najiskrenejša voščila, spominjajoč se slavni uspehov, ki so jih dosegli naši trije narodi, in velike poti, ki smo jo prehodili proti ustvaritvi novega reda. Medtem ko preprčanje, da bo zmaga Japonske, Nemčije in Italije zagotovila uresničenje novega svetovnega reda, polagoma prehaja v sredi vseh ljudstev sveta, mi je veliko veselje ugotoviti, da bojujejo naši trije narodi sedanjo vojno s čedalje tesnejšimi medsebojnimi stiki in s trdno odločnostjo, da dosežejo zmago. Ob začetku drugega leta naše skupne vojne Vam želim sporočiti svoje najboljše želje glede Vašega osebnega zdravja in zdravja italijanskega ljudstva, ki je trdno združeno pod modrim vodstvom Vaše Ekscelence. General Tojo, ministriški predsednik Japonske.«

»Ekscelenca Galeazzo Ciano, zunanji minister, Rim. — Ob priliki prve obletnice sporazuma med Japonsko, Nemčijo in Italijo za skupno korakanje do konca vojne, želim izraziti Vaši Ekscelenci najiskrenejše želje, potrjujoč popolni doprinos našega tesnega sodelovanja do zvršetka vojne naših treh narodov tak na Vzhodu, kakor na Zahodu, kakor tudi glede ustvaritve novega reda z gotovostjo, da slavni vojni uspehi, ki jih dosegajo vsi trije narodi, zagotavljajo zmago. Delim z Vašo Ekscelenco gotovost, da ne more nihče prevrniti položaja, ki smo ga mi trdno zgradili. Obnavljam ob tej priliki s svojo odločitvijo

za doseg smotr trojnega sporazuma najiskrenejše želje za osebno zdravje Vaše Ekscelence in za dovršitev velikega započete delo. — Masajuki Tani, minister zunanjih zadev Japonske.«

Berlin, 13. dec. s. Ob priliki obletnice, ko je Japonska stopila v vojno proti Zedinjenim državam in Angliji, je japonski cesar poslal vodji nemškega rajha naslednjo brzojavko:

»Ob priliki obletnice podpisa trojne pogodbe za borbo proti ameriškim Zedinjenim državam in Angliji in do naše popolne zmage želim izraziti Vaši Ekscelenci živo radost, ki jo občutim, ko vidim, da se naš smoter uresničuje v popolni skupnosti, kakor tudi izraziti najtoplejše želje za uspeh Vaše vojske, in razem tega svojo trdno odločitev, da uporabljam skupaj z Vami vse sile do ustanovitve novega reda na svetu.«

Japonski ministriški predsednik Tojo je poslal vodji nemškega rajha sledečo brzojavko:

»Dovoljujem si izraziti Vaši Ekscelenci svoje najboljše želje. Danes, ko vsa ljudstva s pravično mislijo priznavajo čedalje bolj, da novi boljši red sveta ni mogoč razen s popolno zmago naših treh narodov, želim izjaviti na novo vsemu svetu, da imajo naši trije narodi trdno voljo in potrebno moč, da dosežejo skupaj to zmago.«

Nadaljnjo brzojavko je poslal japonski zunanji minister von Ribbentrop, zunanjemu ministru rajha.

Gigantski pohod

za obnovo sveta

Tokjo, 12. dec. s. Vs. listi objavljajo vidne članke na najbolj odličnih mestih v zvezi z večerjimi svečanostmi in pomembnimi govori, ki so znova potrdili nemajhno solidarnost in popolno enotnost pogledov si Trojnega pakta glede nespremenljive odločitve, da se bodo borile do zmage in do osvoboditve sveta od anglosaškega zatiranja. Gigantski pohod za popolno obnovo sveta, večji cilji skupne vojne, sigurna zmaga držav Osi in podobni, so naslovni uvodnih člankov in pozdravnih brzojavk, ki so bile ob tej priliki izmenjane med Ducejem, Tojom in Führerjem, kakor tudi med zunanjimi ministri Ciano, Ribbentropom in Tanim. Listi objavljajo obenem tudi velike slike o večerjimi svečanostih.

Uspešni boji v Rusiji

Vsi sovjetski napadi zrušeni ob vel'kih izgubah sovjetskih čet — Učinkovito sodelovanje italijanskih sil

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. dec. s. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Nemška lovski divizija je na področju Tuapse ves dan trajajo napad Sovjetov odbila po ogorčenih borbah ob moza do moza.

Na področju Tereka je sovražnik napadel z močnimi, 6 oklopnih sredstev podpiranimi silami. Do zdaj je bilo uničenih 14 oklopnih voz.

Krajevni napadi Sovjetov na področju Volge in Dona so se razsuli v obrambi nemških in italijanskih čet, Madžarski na-

padalni oddelki so uničili na vzhodnem bregu Dona bojne postojanke sovražnika. Pripejani so bili ujetniki in plen. Nemške, rumunske, italijanske in madžarske letalske sile so posegale na težkih borbe v bitko za podpiranje oddelkov kopne vojske. V letalskih bojih in po protiletalskih obrambi je bilo sestreljenih 37 sovražnih letal. Sedem lastnih letal je pogrešanih.

Južno od Rizeva je sovražnik ponovil svoje poskuse za prodor. Vsi napadi so se zrušili. Bilo je sestreljenih ali uničenih znova 153 oklopnih voz.

Tudi na frontnem odseku pri Toropcu in ob Ilmenskem jezeru je nasprotnik napadal zaman.

Na cirenaiški fronti se je izjavil močan angleški napad v močnem protisunku nemških oklopnih sil.

Pristanišča v Tobruku, motorizirane kolone sovražnika in neko letališče so uspešno napadla bojna letala.

Poskusi sovražnika, da bi zopet osvojil v preteklih dnevih izgubljene postojanke v Tunisu, so bili zavrnjeni, neka bojna skupina uničena in pri tem zaplenjenih ali uničenih 13 oklopnih voz.

Pristanišča v Boni je bilo ponoči ponovno bombardirano in tankaja zažgana 8.000-tonska trgovska ladja.

Neka nemška podmornica je potopila pri Oranu s dvema torpednima zadetkoma angleški rušilec.

Sovražni bombniki in lovi so napadli podnevi pod zaščito oblakov nekatere kraje v zapadni Franciji. Prebivalstvo je imelo izgube. Sovražnik je izgubil 7 letal, med njima dva štirimotorna bombnika.

Obroč pri Toropcu vedno tesnejši

Berlin, 12. dec. s. Ves berlinski tisk podčrtava in komentariji o sobotnem vojnem poročilu predvsem dejstvo, da se je ponesrečiji nov veliki napad, ki so ga Sovjeti uprizorili okrog Rizeva in ki jih je stal spet ogromne izgube. Dalje naglašajo listi važno podrobnost, ki jo je objavilo vrhovno poveljstvo, po kateri je skupina sovražnih sil, ki so obkoljene na področju Toropca sestavljena iz raznih divizij. Gotovo je tako pr'pomnija vojaški sodruknik »Lokal Anzeigerja«, da naj bi b' novi napad prinesel olajšanje za te obkoljene sile. Toda napad je žalostno propadel tako, da obkoljene divizije niso mogle dobiti nobene pomoči. Res je baš nasprotno, da so se koncentrirani nemški napadi: še bolj pomnožili in postaja obroč okrog obkoljenih sij zmerom tesnejši. O srednjem odseku

Vel. Kralj in Cesar sprejel monumentalno delo Priказi fašističnih stvaritev

Rim, 12. dec. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel v zasebni avdienci Giacomo Di Giacomu, predsednika zavoda »Priказi fašističnih stvaritev«, ki so ga spremljali svetnik prof. Cesare Ferri in prof. Guido Meroni ter ravnatelj zavoda Luigi Pinti, ki so izročili zvršenemu Vladoju v počastitev celotno delo v več knjigah »Priказi fašističnih stvaritev«. Velikanstvo Kralj in Cesar se je posebno zanimal za pomembno zgodovinsko in literarno publikacijo ter je izrazil svoje zadovoljstvo.

Iz Beneške palače:

Duce sprejel generala Garibaldija

Rim, 12. dec. Duce je sprejel v Beneški palači generala Ezia Garibaldija, predsednika izvršne komisije za kostnico na Janiculu, ki mu je predstavil člane te komisije Giuseppe Ceccarellia, Antonia Reggiani, polkovnika Maria Contija, vodjo manipula Nella Carducci, Antonia Munoz, Maria Lizzanija, Arnalda Bellija, Ernesta Garulija, Giovannija Jacobucci in Pietra Ascensija. General Garibaldi je poleg tega poklonil Duceju izvod »Kataloga za Rim padlih od 1849. do 1870«, ki se začneja z Giuseppeom Garibaldi 1. 1849 in ki je bil pred kratkim po skrbnih raziskavah in obsežnih dokumentacijah izpopolnjen.

Duce je sprejel dar in je izrazil generalu Garibaldiju ter članom komisije svoje zadovoljstvo.

Duce predseduje seji koordinacijskega odbora

Rim, 12. dec. s. Pod Ducejevim predsedstvom se je sestel danes v Beneški palači medministerialni koordinacijski odbor za aprovizacijo, razdelitev in cene. Sestanek se je končal ob 19.30 in se bo nadaljeval v ponedeljek ob 17.

se danes lahko že trdi, da so v njem nemške sile dosegle uspeh, ki obeta še pomembnejši nadaljni razvoj. Izven dvoma je v celoti, da se sovjetska ofenziva, v kateri je bila in je še v akciji ogromna množica vojaštva, ni samo končala brez uspeha, temveč je zdaj na tem, da se bo obrnila v katastrofo.

S finskega odseka

Helsinki, 12. dec. s. V zadnjih 24 urah so se na fronti Vzhodne Karelije, v odseku Rukajärvi boljševidki, ki so napadli finske položaje, umaknili po večurnih borbah, v katerih so na obeh straneh soledovali metalci bomb, protitankovski topovi in topništvo.

Angleži mečejo bombe na Švico

Bern, 12. dec. s. Oficijelno se objavlja, da so tuja letala, ki so zadnjič prelomila nevtralnost in preletela zračni prostor nad Švico, letala zelo visoko. Aparati so vstopili in tudi oddali s švicarskega področja zapadno od črte Gran Combin Locle. Osamljeno letalo, ki je prišlo nad švicarsko ozemlje pri Rodersdorfu, je nadaljevalo pot nad Balstalom, Triangonom in Sinsom ali v splošnem nad kantonom Aleure in Argau, kjer je vrglo bombe v Sinsu in se je zaradi njih porušilo skladišče živil ter začelo goreti še drugo poslopje, kjer pa so požar naglo pogasil. Naprave obveščevalne postaje v Sinsu so bile tudi poškodovane. Drugo posamezno letalo je vstopilo nad švicarska tla pri Porsenthusu, preletelo Langenthal, Luzern in Altdorf ter nato še Oberalp in Brugg ter je tudi vrglo zažigalne bombe med Brüggom in Rarogucum, ki so povzročile gozdne požare. Protiletalsko topništvo je na nekaterih krajih stopilo v akcijo, letalski alarm pa je bil objavljen po vsej Švici, razen v Grigioniju.

Izdelovanje parfumerij z alkoholom prepovedano

Rim, 12. dec. s. V zadnjem uradnem listu je bil objavljen Kraljev ukaz, v katerem je prepovedano izdelovanje parfumerij z alkoholom. Prodaja takih parfumerijskih proizvodov, ki so bili izdelani pred objavljenjem te naredbе, bo dovoljena samo še do 28. februarja 1943. Korpacijsko ministrstvo bo lahko dovolilo izjeme glede izdelovanja in prodaje teh predmetov, in sicer za proizvode, ki bodo določeni za izvoz po posebnih pogojih ministrstva za izmenjavo in valute in pa za uporabo v domači proizvodnji po posebnih normah, ki bodo še odredene s sporazumom z ministrstvom za poljedelstvo in gozdo.

Vzorno delo Stranke

Podtajnik Stranke v Napoliju — Duh idealne solidarnosti med fašisti in ljudstvom

Napoli, 12. dec. s. Podtajnik PNF Barberini, ki dospel v spremstvu zveznega tajnika nenadoma v Napolij. Obiskal je kraje, ki so jih prizadeli zadnji sovražni napadi in se pomudil zlasti pri oškodovanih družinah, na katere je naslovil besede simpatije in tolažbe. Potem ko je pregledal delo, ki ga je napolitanski fašizem izvršil v korist oškodovancev, je inspiciral okrajni skupini »Franco Belfiore« in »Giulio Lusio«, ki sta bili v polnem delu. Nato je imel raport s hierarhi napolitanskega fašizma, ki so se zbrali v Domu fašija. Po kratkih besedah, ki jih je naslovil nanj zvezni tajnik Milone s prošnjo, naj bi tolmačil Duceju ponos in visoki duh zaupanja napolitanskih črnih srca, je napolitanski svetnik Barberini sporočil pozdrav Stranke napolitanskemu fašizmu in mu izrazil zahvalo za delo v vseh odsekih, zlasti pa za njegovo delavnost v sedanjih razmerah. Ko je navedel smernice za nadaljnje delo, je zaključil raport s pozdravom Kralju in Duceju med navdušenim vzklikanjem Duceju.

Napoli, 12. dec. s. Zelo značilen je bil duh sodelovanja, ki so ga pokazale sile portenopeškega fašizma ob priliki njihove bombardiranja. V teh dogodkih so bili vsi fašisti okrajnih in provincinalnih skupin mobilizirani za pomožno akcijo, ki so jo strankine organizacije v korist prebivalstva takoj razvile. Številni tovariši vršijo prostovoljno delo ob strani hruharov v uradu za izselitve, ki se je ustanovil v sporazumu s pokrajinskim prefektom pri Zvezni borbenih fašistih. Na podlagi posebne ugotovitve števila postelj, ki so na razpolago v raznih občinah pokrajine, se ljudje, ki jim je potrebno izseliti se, s strani zveznega urada odpošiljajo v občine.

Izselitev otrok od 6. do 14. leta je poverjena podpornemu in zdravstvenemu uradu zveznega poveljstva GIL-a, ki pošilja otroke v že pripravljene kolonije GIL-a. Navzlic temu, da so se šole zaprle, so poveljstva GIL-a v sporazumu s šolskim; ravnatelji odredila, da se delitev šolskih obedov nadaljuje brez prekinitev. Istočasno se je uvedla akcija, da bi povečana zahteva po stanovanjih na periferiji zaradi večernega odhajanja in izselitve ne povzročila povziranja najemnin.

Zveza borbenih fašistev je nadalje v sporazumu s prefekturo dala pobudo za takojšnjo rešitev vseh problemov, ki se nanašajo na delovne urnike in na prevozna sredstva, ki jih zahtevajo večerni izhodi, tako da se organizacija čedalje bolj spo- polnjuje. Nadalje se je povečalo število

skupnih kuhinj in se je razširila ustanova delitve obedov, tako da je vsem delavcem dana možnost prehrane. Vse delo, ki ga vršijo v tem času organizacije Stranke, vodi živo čustvo solidarnosti. To čustvo solidarnosti dobiva vsak dan svoje zgovorne izraze v majhnih in velikih epizodah. Tako je n. pr. rodbina federalnega inspektorja Domenica Alvina, ki je pred kratkim umrl, dala za podporno akcijo na razpolago vsoto 100.000 lir.

„Kdor umre za domovino, ne umre nikoli!“ Goreča duhovna sporočila legionarja, ki je padel v borbi proti slovenskim komunistam

Rim, 12. dec. s. Duce je prejel preko zveze bojevnikiških fašistev iz Turina naslednje pismo, ki mu ga je poslal t'x pred smrtjo vojni prostovoljec in večkratni odlikovanec Enrico Remondini, ki je umrl na posledicah ran, dobljenih v borbah proti slovenskim banditom:

»Duce! Kadar boste prejeli to pismo, bom jaz že mrtev kot žrtev borbe na polju časti z Vašim imenom, ki sem ga čuval v globini svoje duše. Služil sem stvari zvesto in goreče. Niti zlobnost ljud, niti obup nad nesrečami in niti krivico usode niso nikoli pogasile plamena fašistične zvestobe. V dabi mojega bojevanja sem skušal doseči samo nagrado za junaško akcijo in za globlje navdahnjenje, vredno ideala. Duce! Umiram siromašen, kakor so umirali vsi sveti v letih oboroženega upora, toda vendar sem srečen, da sem mogel živeti tako dolgo za pravično stvar. Kdor umre za domovino, ne umre nikoli. Duce! Storili ste Italijo veliko in naj taka ostane! Za zmagovito Italijo: Alala! Remondini.«

K pismu je oče pokojnega pripisal še naslednje vrstice: »Duce! Moj sin Enrico Remondini iz Trieste, ki je bil legonar in skvadrst in je posvetil sebe vsega stvari Revolucije in del svojega telesa za ustanovitve imperija, je padel v novi vojni, ki ste jo hoteli imeti, da bi dobila domovina ono mesto na svetu, ki ji gre. Preden je šel v to borbo, v kateri je pustil življenje, je napisal pismo za Vas in zapustil v njem svojo politično oporoko, ki Vam jo pošiljam, da boste videli, kako je Vaša beseda zapisana v srcih Vaših najzvestejših, ki jim je smrt le himna slave. Ponosen, da sem mogel dati domovini vse, kar sem imel najboljšega, in žalosten, da

Junaška smrt mladega avangvardista v Genovi

Genova, 12. dec. s. Veliko obžalovanja je vzbudila med vsem genovskim prebivalstvom junaška smrt avangvardista Giacoma Arriga, rojenega 1926. v Geni, ki je kot prostovoljec v neki reševalni ali fašističnih vaučiliščnikov med enim izmed zadnjih zračnih napadov izgubil življenje, ko je hotel osvoboditi skupino žensk in otrok izpod razvalin neke palače. Na posebno nevarnem mestu je prelagal ruševine, čeprav so ga drugi tovariši pozivali, naj tega ne dela, in pri tem ga je zadelo debelo bruno, da je ostal na mestu mrtev. V imenu avangvardista Giacoma Arriga, ki je s svojim plemenitim ravnanjem dokazal kako visok je duh fašistične solidarnosti, je Zveza borbenih fašistev v Genovi ustanovila sklad, iz katerega bodo dobivali nagrade mladeniči, ki se med sovražnimi napadi izkazujejo s pogumnimi dejanji.

švicarsko-turški gospodarski sporazum

Carigrad, 12. dec. s. Finančna in trgovska pogajanja med turško vlado in švicarskim odposlanstvom so se zaključila z dogovorom za blagovno izmenjavo do višine 60 milijonov švicarskih frankov. Dogovor bo stopil v veljavo 1. januarja prihodnjega leta.

Mareke v vojni

Znani novinar in pisatelj Mario Appellius je napisal za turinsko *«Illustrazione del Popolo»* zanimiv članek o Maroku, ki bo, glede na sedanjí položaj v francoski Severni Afriki, ugneti zanimati tudi naše bralce.

Zahrbtni napad Anglo-Američanov na francosko Severno Afriko je potegnil v strašni vrtnice vojne nov predel sveta. Čeprav je kazalo, da bo ostal izven sedanje svetovne vojne. Ta del sveta tvorijo francoske kolonialne dežele Maroko, Alžir, Tunis, Mavretanija in Senegalija. Roosevelt je prevzel neposredno poslanstvo, da mora raztegniti vojno na vsa področja zemeljske krogle. V delovni sobi predsednika Zedinjenih držav je zemljevid nenavadnega obsega. Na njem so oni predeli sveta, kjer se je že razbjesela vojna vira, pobarvani z rdečo, tisti, ki jih krvavo neurje še ni doseglo, pa z belo barvo. Roosevelt ne bo zadovoljen, dokler ne bo ves zemljevid našega planeta pobarvan rdečo.

Ameriški imperializem vidi v sedanjem svetovnem obožovanem sporu veliko in dobičkanosno trgovsko podjetje od katerega si obeta ogromnih koristi. Čim več ruševin bo na svetu, tem večje možnosti dobička bodo za severnoameriški kapital po vojni. Čim več podjetij bi uničenih, tem lažje si bo mogla severnoameriška trgovina osvojiti novih tržišč in jih spremeniti v gospodarske fevde dolarja. Seveda je razumljivo, da so ta vsega sovraštva vredni severnoameriški račun zgradili veliki finančniki iz New Yorka na prepričanju, da bodo iz te vojne Zedinjene države izšle zmagovalce. V nasprotnem primeru, Zedinjene države bodo namreč vojno nedvomno izgubile, pa bo Rooseveltova pustolovščina uničila severnoameriški narod in ga vrgla v bedo in poleg tega dosegla, da ga bodo vsi narodi, ki jim je severnoameriški poseg povzročil nesrečo, žalost in trpljenje, sovražili in zaničevali.

V tem trenutku ves svet upira pogled v Maroko, gorato in naravnih krasot prebogat deželo s pestrnim prebivalstvom, ki je eden izmed najbolj drznih narodov Mohamedove vere. Dolg in trd je bil boj, ki sta ga morali bojevati Francija in Španija s tem pogumnim narodom, čigar sinovi so odlični strelci in neustrašni borci. Niti Francija niti Španija nista mogli povsem ukrotiti močnega ljudstva Magreba. S pogodbo med Magrebom na eni in Francijo ter Španijo na drugi strani je bilo končno določeno, da vrši Francija vrhovno politično pokroviteljstvo nad Marokom, vendar je dežela v celoti ohranila svojo samoupravo. Podobna pogodba je uredila odnose med Marokanci in Španijo na področju nasproti Gibraltarja. V mednarodnem okviru pod francoskim pokroviteljstvom se zmeraj živi imperij Magreb—El-Aksa »kraj na zapadu«, kakor nazivljejo Marokanci svojo zemljo.

Maroko je pretežno gorata dežela. Med gorami se razprostirajo široke planjave, ki segajo do alžirske ravnine in preko nizkega gričevja do mavretanskih puščav. V deželi so obdelane njive in uspevajo oljke, trta in žita. Tudi zeleni travniki se razprostirajo mnogokje. Zelo važna je reja domačih živali, posebno goveda in ovce ki se vrši na tradicionalen, stoletja star način. Škrbno obdelane njive spominjajo na delavne roke starih muslimanskih osvajačev Španije, ki so vtisnili pečat svojega poljedelskega znanja brezmejnemu ožjini gajem Andaluzije, rodovitnim nivalam Cadiza, rožnim vrtovom Sevilje, debelim pomarančnim Valencije in sočnim trtam Alicante. Kljub trajnemu iztrževanju nekaterih gozdnatih predelov, je v Maroku še zmeraj mnogo lepih gozdov, zlasti hrastovih in še posebej divjih gozdov, zlasti raste, kjer divje rastejo brest, jasevici, rožiči, oljke, češnje, javori, cedre, granatova drevesa brinje in znameniti plutovinasti hrasti. V srednjem Atlasu so krasni gozdovi samih cedev.

Danes se ne ve točno, koliko prebivalcev šteje Maroko, Francozi, ki so do dna proučili deželo, računajo, da jih je okrog 6 milijonov. Od teh je 5.800.000 muslimanskih Marokancev. Med ostalimi je kakih 200.000 Evropejcev in 120.000 Židov. Marokanski domačini se dele v meščane, stalne prebivalce in nomade ter so pripadniki dveh plemen: Arabcev in Berbercev. Najbolj številni so Berberci, zato lahko smatramo, da je Maroko berberski imperij.

Glavni čimtel narodne prehrane je ječmen. Maročani žive dobesedno od ječmena. Iz ječmena delajo kruh in izvrstno narodno jelo, ki jo imenujejo kus-kus. Radi jedo tudi bob in dateljine.

V široko, iz doma stekane črne volne sešito in burno imenovano ogrinjalo ali v krasen kaš iz bele volne odet, s tradicio-

nalnim in slikovitim turbanom, visok in vitkega telesa, v rdečih usnjenih čevljih-brezpetnikih, je Marokanec na splošno lepe zunanosti in dostojanstvenega vedenja. Žene se oblačijo v strogo črno in si zakrivajo obraz. Doma imajo na rokah zlate ali srebrne zapestnice, ki so znak bogastva in razkošja. Včasih segajo težke zapestnice do komolca.

Maroko, ki je srednjeveška dežela patriarhalnega značaja, je srečno preživel viharne dogodke svoje zgodovine. Ker so njegove družine zelo trdne. Družina je veliki steber marokanske družbe. Oče je sultan vsake hiše in odloča o življenju in smrti svojih otrok in žen. Marokanec je pristaš množestva. Poleg spoštovanja najstarejšega možkega v hiši se v družinah od očeta na sina podeduje krvna osveta, strašna »rekba« Marokancev, ki traja do četrtega.

Pozna jesen. Jutro mirno, hladno. Nebo plavo, čisto, le tu in tam gleda z njega kaka bela ovčica. Sonce se dviga počasi. Nad travniki, od slane pobejlenimi, lete cvrče jatice čizkov, grilčkov in zelencev za hrano.

Po poljski poti koraka v gozd deset dobro razpoloženih lovcev. Že naprej se vesele dobre sledi: zjutraj slana, pozneje pa od nje povzročena vlaga, da ne bo prehitro izpuhtel med suhim listjem dah divjadi.

Za lovci vodita lovska čuvaja Kuček in Rude (ime je dobil po rudastih lasih) vsak eno skopčo treh istrjanov; prvi vodi gladkodlake, drugi resavce. Na hoji se pozna obema čuvajema, da sta ponosna na svoje varovanje, saj niso nobena ščeneta s kakor poštni rog zavritimi repli in z jabolčastimi glavami ter neznanega pokolenja. Nikakor ne! V njihovih imenskih listih, ki se imenujejo rodovniki, stoji črno na belem zapisano, kdaj so prišli na svet. Poleg matere in očeta so navedeni še dedi, najmanj v tretje, po navadi pa še v višje koleno. Niti postava niti vedenje ne prikrivata njihove plemenitosti. Vsako oko, ki jih sreča in ima smisel za lepo, jih s priznanjem po- boža.

Lovci se razpustavijo

Ob visokem hrastu na vznožju hribovja se družba ustavi in posluša v polkrogu zdrav ter navodila lovskega gospodarja glede načina lova. Streljati se bo smela vsa po zakonu dovoljena divjad razen srn. Gonilo se sicer ne bo v predelu, kjer se srne najraje zadržujejo, vendar ni izključeno, da bi jih ne videli. Ko naroči gospodar še Rudetu uro, od kateri se naj izpuste psi, odide, da razpostavi s starim Termetom (ime se ga je prijel, ker je v govoru vedno ponavljal ter) goste po stojiščih.

Rude je imel uro ter ga gospodarjevo naročilo ni spravilo v zadrego kot je Ivanovega čuvaja Bendaca (pri hoji je stopal z eno nogo bolj trdo na tla ko z drugo). Ivan je po svojem nagovoru vprašal psovočca Bendaca, če ima uro.

»Ne, gospodi! je zastokal Bendac. »Nič za to! S Seiške poti, kjer boste pri debeli buki ob studencu izpustili pse, vidite železniško postajo v Šmarjem. Tja privozi vlak iz Grosupljega točno ob desetih. Pol ure prej izpustite pse! In že je hitel veliki Nimrod Ivan s svojo tovarišijo po stezi, da bi ne zamudil nobene minute.

Bendac se je zavedel svojega položaja šele čez čas, ko mu je ugasnila pipa, a si ni posebno belil glave, kako naj izpusti pse pol ure pred prihodom vlaka.

Z besedami »Sveti križ božji — pa srečno!« je odvezal pse, ki so se naglo izgubili po grmovju. Ko so zavirskali za prvim zajčkom, so se spustili člani Ivanove družbe, kolikor jih še ni bilo na stojiščih, v dir, da bi prišli pravi čas na svoja mesta, in si zabavljajoč nad Bendacem brisali pot.

Termeta sem poprosil, naj mi dodeli najvišje stojišče.

»Ne bo dobro,« je odkimal. »Do strela tam najbrž ne pridete.«

Ker sem bil prvič na tem lovu, mu je naročil gospodar, naj mi odkaze dobro mesto.

»Do streljanja mi ni. Rad se razgledujem,« sem pojasnil razpostavljalcu.

»Za to je pa vrh dober.«

Deset minut pred časom, ki je bil določen za izpustitev psov, sem bil na svojem stojišču. Razgledal sem se na kratko po bližnjem svetu in si postavil stolček za nekim grmom, od katerega sem bil položil nahrbtnik. Pripravil sem puško in čakal.

Rdeči krivokljun s črnosivimi peruti-

petega rodu, Sveta dedščina, s katero imajo potomci dolžnost ovekovečiti se in oproščati. Številne združene družine tvorijo plemena, ki jih upravljajo sveti najstarejši s sejkami na čelu. Patriarhalna oblast sejke je verska in civilna. Važnejši sejkici postane »santon« in po smrti postane njihov grob smoter romarjev in kraj, kjer se vrše slovesnosti.

Drzno marokansko ljudstvo je z nezapu-panjem sprejelo severnoameriške napadalce. Nomadi so se vrnili v goske predelce. Plemenita osnažila in namazala puške izvedla so tajno mobilizacijo. Vse oči so obrnjene v sultana, ki s svojim dvorom stane v Rabatu. V španskem Maroku je oblast v rokah nekakega sultanovega namestnika ki nosi naslov kalifa. Prve vesti, ki so dospеле v Tanger, potrjujejo, da v Maroku valovi tiho sovraštvo do Anglo-Američanov. Če bi

caml je luščil na bližnji smrek česarek. Držal ga je na veji, vtiakl skrivljeni kljun pod lusknice, jih privzdigoval in cepil ter vlekel z jezikom izpod njih smrekovo seme. Množica luščin in na pol oluščeni česar- kov pod drevesom je pričala, da tu večkrat opravlja to delo.

Pogon se prične

V tem je zatrobil rog. Lov se je pričel in treba je bilo biti pozoren. Ni trajalo dolgo, da se je oglasil Perun (plemeniti braki se ne zovejo Sultani, Paziji, Crnuglji, Seke) s prvim basom: o — joj — o — joj o — joj. Prišlo mu je v drugem basu črt: kaj je, kaj je... a čez je povzel s prvim tenorjem Boj: kje je, kje je... Še Sava je prikladala v altu, Jasna v tenorju in Belič v basu. Lepo ubrano zvonjenje je do- nelo po rebri. Braki namreč ne lajajo, ampak zvoné.

Srce mi je začelo biti burneje, zvonjenje brakov ga je polnilo z najčistejšo lovsko radostjo. Praznično razpoloženje se me je polasčalo nekako kot takrat, ko sem kot ministrant na cerkvenikovo povelje gledal skozi line zvonika, kdaj se prikaže na Grebahu na poti od župne cerkve mašnik, in sem začel, ko sem ga zagledal, zvoniti z velikim zvonom v znamenje, naj pohiti, kdor noče zamuditi mase. Pazi naj, kdor noče, da prhne žival mimo njega nestreljana!

Pravo sladkobo zvonjenja brakov čuje lahko le lovčev uho, kajti glasov ne sprejema vsako uho enako. Koliko življenja, veselja in strasti leži v zvonjenju brakov, to lahko čuti le oni, ki živi z naravo in njenimi bitji.

Zvonjenje se je glasilo skozi gozd zdaj naraščajoče, zdaj pojemajoče, zdaj bližajoče se, zdaj se oddaljuječe.

Gonili so odraslega zajca, ki nimam muh in teče svojo pot.

Enakomerno, ubrano zvonjenje je to naznanjalo.

Počil je strel. Ali je padel zajec? To vprašanje se je mahoma porodilo na vseh stojiščih, kjer niso streljali.

Psi so utihnili, zajec je mrtev.

Oglasil se je rog ter klical in vabil pse. Pogon se je nadaljeval. Toda psi se dolgo niso oglašili, dasi jih je izpodbujal rog in jih je navduševal Kuček na moč glasno: »Le išči, le išči! Uj, ta... ta... ta... — uj... uj...!»

Nič se ni ganilo, nič se ni opazalo. Le visoko nad nami sta krožili kanji, se kopal v soncu ter opazoval naše početje.

Slaba volja se mi je javljala in se je gotovo oglašala tudi pri tovariših in gonja- čih.

da se je pravkar za nekaj odločila. — Če bi se ti hotel oženiti, ko bi... jaz... ko me ne bo več na svetu, vidiš, potem bi ti jaz ne hotela biti napoti. Narediti smeš kakor ti je drago, ne da bi jaz najmanj pozikušala, da ti kaj preprečim.

— O, reče mož in se zamislil.

— Pa... vidiš, izpregovori potem mož, ako bi... tebe ne bilo več, bi mi tudi ne mogla ničesar preprečiti.

— Oh! vzklime žena. — Zdaj vidim, kako si ciničen. Ti govoriš o možki smrti, ali to ali...

— Razumi me vendar dobro! — jo prosi mož. — Ne želim si tvoje smrti. Hotel sem ti samo razjasniti, da bi ti ne mogla preprečiti, če bi se... Gotovo vi...

Utihih je... v zadregi se je žena topila v solzah.

— Ti me nimam rad, ti me nimam rad. Saj sem vedela. Niš se trohice me nimam rad. Mož jo je objel.

— Ljubica, jaz te obožavam, blazno te ljubim! — je vzklil, medtem ko ji je poljubljal oči. — Ti veš, da te obožavam, Zakaj se moraš razburjati s takimi strašnimi mislimi? Saj veš, da jaz...

Žena je odprla oči.

— Me imaš rad? Prav res? Zelo, zelo rad?

— Mož je odločno priskimal.

— Da, ljubica, seveda te imam zelo, zelo rad.

Skozzi solze se je žena nasmejala.

— Pa zakaj mi tega nisi takoj rekla? — je vzdihnila in solze so se naglo sušile.

ne bil guverner Nogues tako nizkotno izdal dežele, bi se bili Marokanci nedvomno uprli napadalcem. Severnoameriški vojaki, ki so pričakovali, da jih bo ljudstvo sprejelo v vzklikanjem in dekleta z nasmehom, a sejkici da jih bodo blagoslovljali, so bili presenečeni in razdraženi, ko so se znašli pred množicami arabskimi množicami, ki so ne- zaupno in dostojanstveno gledali kričave Rooseveltove vojake. Dejstvo da so se nekateri kolonialni oddelki s topništvom umaknili v goske predelce, je znak, da drzno ljudstvo Magreba ni zadovoljno s prihodom Rooseveltovih in Churchillovih vojakov. Niti en sejkici ni ponudil kruha in soli, kar je v Maroku znak dobrodošlice. Anglo-Američanom. Zadržanje sultana je skrivnostno. V številnih fevdalnih gradovih, ki stoje na gorskih vrhovih, je opaziti oborožena premikanja.

glavo obrnjeno proti plenu, rep pa proti nam.

Psi so zadovoljno polegli ob lovini.

Bili smo vsi dobre volje, tudi oni, ki so ostali brez uspeha. Brakada nudi namreč kopo vtisov, napetosti, vznemirjenosti, doživljenj in predvsem veselja, ki strese iz nas vse skrbi vsakdanjosti.

Vendar ima med nami neprijatelje, ki prisegajo na besede krivih prerokov iz drugih dežel. Da ni brakada dobra za druge ravnine, verjamem, a naš svet je ugoden zanj. Zato je brakada naš sloven- ski najstarejši način lova in našemu človeku ljub. Naš človek ljubi lov zaradi lo- va. Za do krotkosti gojeno divjad mu v splošnem ni. Divjad hoče obvladati s svoji telesnimi silami in prekaniti s svojim umom, kakor je bilo to v davnih, davnih časih. Nekaj lovske krvi iz temne davnine je v nas.

Brak spada med najstarejše pasje pasme in je pomagal lovcu že v predzgodovin- skem času. Njemu prirojena lastnost je po sledi glasno in vzdržno goniti. Polnost in čistost zvonjenja se zahteva ter visoko cenil. Zdi se, da ljubijo tudi braki sami ubranost svojih glasov. Radi gonijo v druž- bi oni, katerih glasovi se skladajo.

Braki niso divji podiveli, kajti živali ne gonijo tesno za petami, ampak počasi iz- delujejo sled z vsemi kljukami. Žival ima priliko, da odnese svojo kožo. To pa po- vzdiguje dražest lova.

Razen tega se dajo odpoklicati od gon- nje s piščalko ali z rogom in tudi sami odnehajo, ko vidijo, da se divjad noče obrniti k lovcem.

In ti pametni, vodilji, za oko prijetni psi naj bi uničevali lov? O pač, če jih vo- di požeruh, ki bi rad čim več izbil iz lova.

Smrt za lovčev je brakada z nevzgoje- nimi čučki. Ta ščeneta raznih vrst razže- nejto kakor divje bestije na vse vetrove vse, kar beži.

Ne tajim, da ima tudi dobra brakada poleg svetlih svojih temne strani, kakor jih ima vsak družabni lov. Na brakadi se la- hko vzgoje dobri, pravi lovci s plemenitim stremeljem, pa tudi mirnarji, streljaji in rekordavsarji.

Odveč bi bilo poudarjati, koliko dobrega semena lahko zasadi na brakadi pametna beseda pravega lovca. Kar se ne more gra- jati med lovom, na to lahko s prstom po- kažeš pri zadnjem pogonu v prijetni go- stiliški sobi, kjer žlice pridno potujejo s krožnikov v usta in zopet nazaj ter se pe- čenje zaliva s sladko starino, v kateri utone vsaka zamera.

Tudi zadnji pogon spada k poeziji bra- kade.

Dr. J. L.

Tommaso Grossi — Griša Koritnik:

Lastavica

Znamenito pesem Tommaso Gros- sija (1790—1893), ki jo je napisal v ječi in jo prinašajo tudi italijanski učbeniki, je že preložil v slovenščino Joža Lavrenčič. V naslednjem pa ob- javljamo prevod Griše Koritnika:

Lastavica iz tujine ki prihajaš z miadoletmom slednji dan pod naše line s svojim milo tožnim petjem, kaj mi tvoja govornica toži, drobna romarica?

Od tovariša prezrta, zapuščenca, osamelca, kakor jaz morila potrta, jočeš z mano odovoleva? Joči, joči, lastavica, kakor znaš, nesrečna ptica.

Manj nesrečna si od mene, ti razpenjaš vsaj še krila: prek jezera in gor te žene zalujoče, zračna sila, ko ves dan hrpiš od klica za izgubljenecem, lastavica.

O da meni je leteti!... A obok mi tesen preči, tu, kjer sonce ne posveti, kjer se zrak nima v ječi, kjer doseže tebe, ptica, komaj glas moj, lastavica.

Kimavec se približuje, zbiraš se za čas slovesa: videla boš kraj tuje, nihla bo v rod čudesa, jih pozdravljala, glasnica sončnih časov, lastavica.

Jaz pa slednje jutro rano bom odprl oči solzeče, slušajoč čez sneg in slano v mislih pesemce tožeče, ko da tožiš meni v lica, jočeš z mano, lastavica.

Nov boš našla križ spomladi tukaj na domači grudi: tamkaj se v večernem hladu, zračna potnica, pomudi: pa zažgoli, romarica, voščil mir mi, lastavica!

Naročite se na romane Dobre knjige!